

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Habeo aduersus te pauca, quia habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere scandalum coram filiis Israel, edere, & fornicari, ita habes & tu tenentes doctrinam Nicolaitarum. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

Qui Antipas, & quando passus martyrium.

Cæsar Bar.

randam magis Pergamenium malitiam, in quorum multis Sathanas sedem suam collocauerat, atque adeo ad commendandam fidem Episcopi Pergamenis, qui in ea persecutione virum se præbuit, simulque ad eum animandum, vt Antipam conetur imitari. Fuit autem Antipas sub Domitiano Imperatore propter fidem in bouem ænucum, andentem coniectus, quemadmodum refert Cæsar Baron. in suo Martyrologio 11. Aprilis ex Græcis menologijs. Metaphraste, Lipomano, & alijs.

Habeo aduersus te pauca, quia habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere scandalum coram filiis Israel, edere, & fornicari, ita habes & tu tenentes doctrinam Nicolaitarum.

SECTIO II.

I. Incepcio Episcopi Pergamenis.

LAUDIBVS præmissis Episcopi Pergamenis, vt quis auribus reprehensionem acciperet, sequitur iam obiurgatio illis verbis comprehensa. *sed habeo aduersus te pauca, quia habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere scandalum coram filiis Israel, edere, & fornicari, ita habes & tu tenentes doctrinam Nicolaitarum*: quæ totidem verbis Græcè habetur, nisi quod verbum *idolothyta* additur verbo, *edere*. Pro literali expositione sciendum est primo, cum Balac Rex Moabitum Hebræorum arma formidaret: auxilium à Balaam Atyolo postulasse, qui cum intelligeret populum non nisi à Deo propter peccata constitutum vinci posse, dedit Regi consilium, vt selectissimas puellas prope exercitum Hebræorum mitteret, quæ Hebræos iuuenes verbis ad libidinem alliceret; tunc verò illis ad venerem incitatis sui copiam non permitterent, nisi prius de idolothytis maducarent, idolaque sua quæ simul portabant, venerarentur, quæ omnia fruendarum puellarum studio fecerunt, quemadmodum refertur Num. 25. imo vt narrat Ioseph. lib. 4. antiquitatum cap. 5. nonnulli nobiles Hebræorum aliquas ex illis duxerunt uxores. Quod autem Balaam id consilij dederit, licet non commemoretur Num. 25. aperte tamen colligitur ex cap. 31. eiusdem libri cum dicitur, *Nonne istæ sunt, quæ deceperunt filios Israel ad suggestionem Balaam, & praenariari eos fecerunt*: Quia igitur Nicolaitæ, vt superius diximus, in ea heresi fuerunt, vt affirmarent non solum non esse malum fornicari, sed ad salutem plane necessarium: propterea dicuntur hoc loco habere doctrinam Balaam, qui fornicationem consuluit.

II. Scandalum seu offensivum occasio ruina. Psal. 139. 6. 1. Reg. 18. 21. Psal. 49. 20. Psal. 124. 1. 2. Reg. 20. 25.

Secundo, aduertendum est, scandalum nomen esse Græcum, ita dictum à ruina, quod nimirum occasio sit cadendi. Hebraicè autem מוֹכֵחַ moches, à radice מוֹכֵחַ iachas, quæ significat irretire, illaqueare, offendere, vnde est illud Psal. 139. *Iuxta uer scandalum posuerunt michi*. Et 1. Reg. 18. *Dabo eam illi* (Michol Dauidi) *vsque in scandalum, & si super eum manus Philistinorum*. Et Psal. 49. *Aduersus filium matris tuæ ponas scandalum*. Et Psal. 124. *Anima nostra, sicut passer crepta est de laqueo venantium*. Vbi Hebraicè pro *venantium*, est מוֹכֵחַ iocheschim, id est allaqueantium. Locus est controuersus Prouerbiorum 20. quem doctrinæ causa libet hic enodare: ex Hebræo sic legimus, *Ruina* (Hebraicè Moches) *est homini de-*

borare

morare sanctas, & post vota retractare: quanquam septuaginta aliter transtulerunt: quidam pro deuorare legunt deuorare, vt sit duplex sensus. Vnus, Ruina est homini promittere se sanctos persecuturum, & iuxta vota emissa eos deinde male tractare: quemadmodum videtur legisse, & intellexisse Beda in commentarijs eiusdem loci. Alter, quem tradit Lyranus, Ruina est homini votum facere sanctis, & postea votum reuocare. Verum rectius alij legunt deuorare. Dicitio enim Hebraea plane significat deglutire. Est autem Hebraice sic ad verbum, ruina, seu laqueus est homini deglutire sanctum, vel sanctificationem, & post vota quarere, & est etiam secundum hanc lectionem, quae verior est, duplex expositio. Vna, Ruina est homini deuorare rem Deo consecratam, vel debitam, & postea per hypocrisism quarere, vota quibus Deus placetur, cum nimirum eiusmodi vota improbi hominis, accepta Deo non sint. Altera Caietani; laqueus est homini deuorare rem sacram, vt primogenita & alia debita sacerdotibus ex lege, & etiam laqueus est post vota emissa, inquirere an vota obligent, aut modum quarere non implendi votum, vt hoc vnico versu duplex sacrilegij genus comprehendatur, quae expositio probabilis admodum est. Reprehenditur igitur hoc loco Pergami Angelus propter Nicolaitas, quod scandalum alijs faceret, docentes licitam esse libidinem; quam ob causam Balaamo comparantur, qui docebat Balac mittere scandalum coram filijs Israëli. Ex quo colligitur, quantum malum sit scandalum, si quidem Episcopus Pergami eo reprehenditur, quod scandalum dantes Nicolaitas ferat. Huius peccati magnitudinem exaggerat Paulus 1. ad Cor. 8. Cum aduersus idolothyta manducantes, & ita scandalum praebentes infirmis sic arguit, *Si quis viderit eum qui habet scientiam in idolio (id est templo idolorum) recumbentem, nonne conscientia eius cum sit infirma, edificabitur ad manducandum idolothyta, & peribit infirmus in tua conscientia frater propter quem Christus mortuus est, sic autem peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum infirmam, in Christum peccatis: in quem locum Diuus Chrysostr. primum obseruat verba illa, propter quem Christus mortuus est, quia videlicet qui scandalum praebet, destruit opus Christi, quod ipse sua passione perfecit. Deinde verbum illud, percutientes, Non dixit, inquit, scandalizantes, sed percutientes: Etenim omni plaga grauius est scandalum, cum saepenumero mortem afferat. Vnde ipse Paulus 1. c. 9. sequente, postquam multis probauit deberi ab auditoribus concionatori victum, lubiunxit se iuri illi voluisse cedere: dicens, sed non vis sumus hac potestate, sed omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus Euan- gelio Christi. Non dixit euerionem, inquit Chrysostr. sed offendiculum, neque simpliciter, sed aliquod offendiculum.*

Beda.
Lyan.

Gravitas
scandaliz.
1. Cor. 8.

D Chrysostr.
Scandalizans
destruit opus
Christi.

1. Cor. 9. 12.

Tertio, reprehenditur quod non omnino ex suo Episcopatu libidinosos homines exterminaret: hoc enim nomine celsentur hoc loco Nicolaitae tanquam aemuli, & imitatores Balaam, quiippe qui docebant vagam venerem licitam esse. Pertinet igitur maxime ad praelati officium libidinem, quod eius fieri poterit, exterminare, & concubinarios ex sua diocese eos finibus longe pellere, iuxta ea quae sancxit Tridentina Synodus sessione 24. cap. 8. Sic enim Sara quae typum gessit Ecclesiae, cum vidisset filium Agar Aegyptiae, hoc est, Ismael ludentem cum Isaac filio suo, dixit ad Abraham, *Eijce ancillam & filium eius: quod cum dure accepisset Abraham, audiuit a Domino, Non tibi videatur asperum super puero, & super ancilla; omnia quae dixerit tibi Sara, audi vocem eius, Gen. 21. ludum vero istum Ismaelis cum Isaac, propter quem iubetur cum matre domo ejci, multi ad libidinem referunt: quod, vt melius intelligatur sciendum est verbum Hebraicum פָּחַדְחָה, quod ibi legitur, multa significare. Primum enim significat ludere. Secundo*

III.
Praelati offi-
cium, exter-
minare con-
cubinarios &
libidinosos.

Conc. Trid.
Ludus Is-
maelis cum
Isaac.
Genes. 23.
10. 12.

- idololatram committere: De utraque enim significatione potest accipi illud
- Exod. 32. 6. Exod. 32. *Sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere*, Hebraicè *prax* letifacere, id est, vel ad ludendum, vel ad idololatrandum, certè Paulus de idololatriâ intellexit, ad Cor. 10. *Neque idololatra efficiamini, sicut quidam ex ipsis sicut scriptum est, sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere*. Tertio illudere, vt Gen. 39. 17. Genes. 39. *Venit ad me seruum Hebraeus quem introduxisti vt illuderet mihi*. Quarto, ridere Genes. 18. *Dixit Sara, non risi*. Hebraicè *mpix* tachaecti. Quinto occidere 2. Reg. 1. 14. 2. Reg. 1. 14. *Surgant pueri & ludant*, id est, occidant se inuicem digladiando. Sexto, denique venerem exercere Genes. 26. *Prospiciens Abimelec Palaestinarum Rex per fenestram, vidi Isaac iocantem cum Rebeca uxore sua*, id est, debitum vxori reddentem, vnde statim accersito eo ait, perspicuum est quod vxor tua sit. Hic multiplex orta est propositi loci expositio. Prima est Eugubini in annotationibus in Genesim interpretantis ludentem, seu ridentem, vbi etiam Lyranum reprehendit, quod in aliam expositionem deflexerit. Secundam & tertiam affert D. Hieron. Diuus Hieronymus de sententia Hebræorum in traditionibus Hebraicis: *Sine*, inquit, *quod idola ludere fecerit, iuxta illud quod scriptum est, Exod. 32. Et surrexerunt ludere: sine quod aduersum Isaac, Ismael quasi maioris ætatis, ioco sibi, & ludo primogenita vendicaret, quod quidem Sara audiens, non tulit, & hoc ex ipsius approbatur sermone dicentis, ecce ancillam, & filium eius, non enim erit hæres filius ancilla cum filio meo Isaac*. Quam utraque expositionem affert & probat Rupertus lib. 6. in Genesim cap. 20. Quarta est Achatij apud Lipomanum in catena sua super Genesim: Ismael tentante caute occidere Isaac, vt ad ipsum hæreditas deueniret, cui videtur concinere illud ad Galat. 4. *Quemadmodum is qui secundum carnem natus erat, id est Ismael, persequabatur eum, qui secundum spiritum, id est Isaac*. Quinta est Caietani legendus facientem irridere, vt sit sensus, Ismaelem suasisse pueris æqualibus Isaac, vt ipsum irriderent, atque despicerent. Sexta est Pauli Burgenfis in additione sua ad vigesimum primum caput Genesim, quod nimirum Ismael videns tantum festum celebrari ab Abraham, in ablactatione Isaac fratris sui iunioris, factum irriserit, innuens frustra omnia fieri, cum ipse tanquam primogenitus in bona paterna deberet succedere. Septima, denique est aliorum, ludum huc ad lasciuia, & libidinem referentium (quam expositionem tangit Lyranus) quasi Ismael abuti voluisset Isaac, aut certè cum genus aliquod libidinis edoceret, quemadmodum docet Glossa interlinealis. Ex quibus expositionibus illæ videntur probabiliiores, quæ lusum istum vel ad idololatram, vel ad turpitudinē referunt. De utraque autem possumus accipere illud Pauli ad Galatas 4. vbi lusum hunc persecutionem appellat, quæ enim maior persecutio esse potest, quàm ad peccandum allicere?

IIII. Debet igitur Episcopus, quem Abraham exprimit, instructus Dei, & Ecclesiæ præceptis, cuius typus est Sara, ancillam, & filium eius domo expellere, id est, libidinem, eiusque occasionem, quæ peccati quasi parens est & sua dicecisi exterminare, cum non satis est admonitio, nec villo modo ferre Nicolaitarum sobolem, cum videat tam acerbè hoc loco Pergamentem Episcopum, eam ob causam reprehendi: imò idcirco etiam Pontificem Heli capitis dedisse pœnas, vt refertur 1. Regum 4. Quod filios qui populum à sacrificio auocabant, & cum feminis ad ostium tabernaculi deuotionis causa excubantibus turpem consuetudinem habebant, leuiter obiurgasset, vt habes 1. Regum 2. in quem locum Beda, iuxta litteram, inquit, non negligenter intuenendum quod corripuit quidem filios Heli sed quia iustam correctionem spernentes abijcere super sedis, vna cum ipsis dispersit, quid ergo no-

stræ

stri similes merentur, qui emendare non audent, & quod cunctus populus clamitat nescire se simulant.

Multo aliter se gessit Paulus cum illo, qui cum sua nouerca turpiter uiuebat, eum enim Sathana tradidit Apostolus, quemadmodum ipse testatur ad Corint. 5. Omnino audiat inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter gentes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat: Ego quidem absens corpore, praesens autem spiritu iam iudicavi ut praesens eum, qui sic operatus est, in nomine Domini Iesu Christi tradere huiusmodi hominem Sathana in interitum carnis, ut spiritus saluus fiat, cuiusmodi autem fuerit haec Sathanae traditio, non uno modo explicari solet. Primo sunt, qui excommunicationem interpretantur, aientes eum hominem fuisse excommunicatum ab Apostolo, atque aded separatam a communione fidelium, quae expositio est D. Augustini sermone 68. de verbis Apostoli, & refertur in quaest. 3. cap. Omnes. D. Chrysostomi Homilia 15. in primam epistolam ad Corinthios, D. Ambrosij ibidem (quamuis eius non censeatur esse commentarij in epistolas Pauli.) D. Thomae in commentarijs eius loci, eamque innuit ibidem Theodoretus. Secundo, Alij sentiunt illum hominem iubente Paulo fuisse arreptum a Damono, Apostolosque habuisse potestatem Daemonia in rebelles homines immitendi, sicut & illa de corporibus pellendi: ita Diuus Hieronymus in eum locum & Claudius Guilandus in commentarijs super primam epistolam ad Corinthios, & innuit etiam Theodoretus ibidem. Tertio, Alij aegritudinem interpretantur ministerio Daemonis illatam, quemadmodum exponit Diuus Ambrosius libro 1. de poenitentia cap. 13. ubi docet, hanc traditionem fuisse similem illi, qua permessa est potestas Dagoni in Iob, cap. 2. tunc addit, magna potestas, magna gratia, quae imperat Diabolo, ut se ipse destruat: se enim destruit, cum hominem, quem tentando supplantare studet, ex infirmo fortioem efficit: quia dum carnem debilitat, mentem corroborat: illuditur ergo Diabulus, ut se ipse morsu suo vulneret, & confert salutem tra se armet, quem debilitandum putauit: sic & sanctum Iob magis armauit postquam vulnerauit, qui diaboli quidem morsum pertulit, sed venena non sensit: quam ob causam dictum est, Iob 40. Educes draconem in hamo, illudens eum sicut auem, ligabis eum sicut passerem, puer imponet super eum manum. Eodem modo locum intellexit Diuus Chrysostomus homilia 15. in priorem epistolam ad Corinthios: qui etiam exemplo Iob 40. 20. Iob utitur & subiungit. Non dixit, dare huiusmodi Sathana, sed tradere, aperiens ei poenitentiae ianuam, & tanquam pedagogo huiusmodi tradens. Caietanus etiam de vexatione corporali locum accipit quae mortem, non tamen repentinam afferret. Denique de vexatione corporali faciendae per Damonem, quae tamen excommunicationem consequeretur, interpretatur Hugo Cardinalis. Quod enim Damon ad hominem excommunicatum accedat, docet Antherus Papa ad Episcopos Hispaniae, & refertur in quaest. 3. cap. Ab sit. Inobediens, inquit, spirituali animaduersione truncatur, & eiecit ab Ecclesia rabido Daemonum ore discipitur. Et Diuus Augustinus serm. 68. de verbis Apostoli locum Pauli citatum interpretatur in eundem sensum: Omnis, inquit, Christianus, qui a sacerdotibus excommunicatur, Sathanae traditur: & habetur eadem causa, & quaestione, cap. Omnis: idem habes ibidem, cap. Audi, ex Diuo Hieronymo.

Quarto. Inuenitur Christus in Pergami Angelum, non eo precipue quod ferat in suo Episcopatu libidinosos homines, sed quod ferat libidinem docentes, eiusmodi enim erant Nicolaitae, qui libidinem licitam esse praedicabant, quam ob causam discipuli Balaam appellantur, qui docebat Balac mittere scandalum coram filijs Israel. Itaque cum aegritudine Deus ferat genus omnes perditorum

v.
I. Cor. 5.
Libidinosus traditur Sathana.
D. August.
D. Chryso.
D. Ambros.
D. Thomas.
Theodoret.
D. Hieronym.
Claudius.
D. Ambr.
Damon vexando corpus, saepe affert salutem animae.
Iob 40. 20.
D. Chryso.
Caiet.
Hugo Car.
Antherus.
PP.
D. Aug.
D. Hieron.
Dacotus.
libidines.
Nicolaita.
Scelerum magistros dicit Deus.

hominum, longe iniquiori animo ferre solet scelerum artifices, ac magistros quam obrem maxime reprehenderunt illi Iudæi qui Hierosolymis erexerunt Gymnasium, in quo Gentilium leges ac mores docerentur, quamadmodum dicitur 1. Machabæorum 12. *In diebus illis exierunt ex Israël filij iniqui, & suaserunt multis, dicentes: Eamus, & disponamus testamentum cum gentibus, quæ circa nos sunt, quia ex quibus recessimus ab eis, inuenerunt nos mala: & bonus visus est sermo in oculis eorum, & adificauerunt Gymnasium in Hierosolymis, secundum leges nationum: id est, vt interpretatur Lyranus, scholam, in qua docerentur, & addiscerentur leges, & statuta Gentilium. Non defunt etiam, qui hoc Gymnasium de prostibulo puerorum accipiant, quemadmodum testatur Hugo Cardinalis in eum locum. Cui expositioni concinit illud quod dicitur 2. Mach. 4. nimirum Iasonem fratrem Onia summum Sacerdotium ambientem promississe Antiocho talenta trecenta sexaginta, & ex alijs redditibus talenta octoginta, & alia præterea centum quinquaginta, si sibi faceret potestatem constituendi Hierosolymis Gymnasium & Ephebiam, id est, lupanar, seu prostibulum Epheborum, hoc est adolescentium: quod cum Rex annuisset & obtinuisset principatum, statim ad Gentilem ritum contritibiles suos cepit transferre. Quanquam hoc loco Lyranus duo docet Iasonem postulasse. Primum, vt posset Gymnasium secundum leges nationum extruere, cuius facta est mentio 1. Machabæorum 1. Deinde Ephebiam, seu prostibulum elegantium puerorum, quod additur 2. Machabæorum 4. quæ sententia est admodum probabilis.*

Subscriptio literarum ad Pergami Angelum explicatur.

Apc. 2. 17. *Vincenti dabo manna absconditum, & dabo illi calculum candidum, & in calculo nomen nouum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit.*

SECTIO III.

I. **S**UBSCRIPTIONIS loco in literis, quæ ad Episcopum Pergami dantur, Silla ponitur præclara sententia: *Vincenti dabo manna absconditum, & dabo illi calculum candidum, & in calculo nomen nouum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit.* Et quidem quod attinet ad manna absconditum, Prima expositio est D. Augustini, seu Ticonij, Bedæ, Ruperti, Arethæ, Primalij, Ansberti, Hugonis Cardinalis, & aliorum, *Per manna absconditum sacramentum Eucharistiæ intelligentium.* Notarunt verò Beda, & Rupertus, illud, *Vincenti,* referendum esse ad castitatem, cuius aduersarij erant Nicolaitæ, vt significetur vnâ ex dispositionibus præcipuis quæ ad communionem afferendâ sunt, esse mentis, & corporis puritatem. *Vincenti,* inquit Rupertus, *dabo manna absconditum, nam in isto gradu vincere est doctrinam Balaam, id est, fornicationes, primum in semetipso per virtutem continentia: Deinde in alijs per scientiam destruere, qui autem hoc modo vincit, ille sacramentum corporis & sanguinis Domini digne percipit, sicut è contrario, ille qui vincere negligit accedens ad hoc sacramentum, iudicium sibi manducat & bibit, 1. ad Corinth. 11. Rectè ergo dicitur, Vincenti dabo manna absconditum, id est, munditiam corporis & cordis custodienti, dabo panem verum, cuius figura fuit manna, quod filij Israël manducauerunt. Dicitur autem manna absconditum, quia in hoc sacramento aliud oculis cernitur, aliud fide creditur. Verum de hac expositione inferius fusè disse-*

D. Aug. 1.
Ticon.
Bed. Rupert.
Arethas.
Primas.
Ansbert.
Hug. Card.
Castitas dis-
positio ad
Eucharistiâ.

1. Cor. 11. 29

Richar. de S.
Vitt.